

Оџолорго тыл сайдытыгар туһанарга анаммыт авторскай хоһооннор

Мин кыра саастаах оџолорго анаан хоһооннору суруйабын, быйыл тыл сайдытыгар анаан хоһооннору суруйбуппун эһиги куонкурускутугар “Авторская находка” хайысхатынан ытытабын. Бу хоһооннор кырачааннаргаүчүгэйкээн ойуулаах кинигэ буолан тахсаллара буоллар иитээччилэргэ күннээџи үлэлэригэр олус туһалаах буолуо этэ.

Хоһооннорбун үс хайысхаџа араардым:

1. Тарбах оонньууларыгар аналлаах хоһооннор.
2. Дорџооннорго аналлаах хоһооннор.
3. Дорџоону сөпкө санара үөрэтиигэ аналлаах хоһооннор.

1. Тарбах оонньууларыгар аналлаах хоһооннор.

ДЬИЭ

Тарбахтарбын холбооммун,
Дьииэ онгоро оонньуубун,
Дьииэм ыраатар, чугаһыыр,
Аллараа, үөһээ хамсыыр.

ЛАМПА

Лампа дьииэни сырдатар,
Лампа кииһээ холбононор.
Лампабыт умайар,
Лампабыт умаллар.

КҮЛҮҮС

Дьизэм күлүүһэ абырыыр,
Мин дьизэбин харабыллыыр.
Күлүүһүм хатанар,
Күлүүһүм арыллар.

КҮН

Күн Ираны көрбүт,
Күн олус үөрбүт.
Күн тыкпыт,
Күн саспыт.

СИБЭККИ

Сибэккилэр үүммүттэр,
Күнү көрөн үөрбүттэр.
Сибэккибит уһуктар,
Сибэккибит утуйар.

ЫТ

Мин ыттаахпын,
Доҕордоохпун.
Ытым үрэр,
Онтон үөрэр.

БАЛЫК

Кыракый балыкчааным,
Уна, ханас хайыһар.

Ууга устар, үөрэр-көтөр,
Ууга умсар, утуйар.

КУОБАХ

Куобах, куобах буоламмын,
Ойуоккалы оонньуубун,
Доџотторбун көрсөммүн,
Олус, олус үөрэбин.

БИҢИЛЭХ

Биһилэхпин онордум,
Тарбахтарбар кэтэттим.
Тарбахтарым үөрэллэр,
Биһилэхтээх оонньуулар.

2. Дорџооннорго аналлаах хоһооннор.

Аһаџас дорџооннор

Аа

Алгыстаах алаады

Аџабар астыбын,

Арыылаах алаады

Амтанын таптыбын.

Ии

Илиммин бэрийиэм,

Илиибин сэрэниэм,

Инчэбэй илиммит

Иннибит да эбит.

Оо

Онгоойукпун ыламмын

Отон үргүү барыабым,

Оргууй үөмэ хаамаммын

Отоннорбун талыабым.

Өө

Өрөбүлгэ Өрүүнэ

Өтүүгүн холбоото,

Танас бөбө өтүүктээтэ,

Үлэ бөбө үлэлээтэ.

Уу

Улахан улар кэллэ,

Кутуругун саратта,

Уйатыттан көгөнөн

Кыһыл хааһын хамсатта.

Үү

Үрүмэччи оһуорун

Үтүллүкпэр тигэбин,
Сайын үтүө көстүүтүн
Үйэтитэ тигэбин.

Ыы

Ый тахсан халлаантан
Ыллыгы сырдаппыт,
Ыт көрөн ымсыырбыт
Ыйылаан ытаабыт.

Ээ

Эдик уол эһээтинээн
Эмэх маһы эрбээбит,
Эрбии тийһэ сытыгы буолан
Элбэх мас эрбэммит.

Бүтэй дорҕооннор

Бб

Балыксыт Бааска
Балыктаабыт,
Байанай барахсан
Бэрсээхтээбит.

Гг

Груша сиирбин таптыбын,

Груня кыыска бэрсэбин.

Груша олус минньигэс,

Иһэ олус сымнаҕас.

Бб

Баҕа, баҕа оҕочоон,

Баҕанаҕа тахсыбыт.

Аҕа баҕа оҕотун

Баҕанаттан түһэрбит.

Нн

Нэтээги көтөр утуйбат,

Нухарыйан сынньаммат.

Тирии кынатын саратар,

Мэкчиргэттэн эрэ саллар.

Бб

Балыксыт Бааска

Балыктаабыт,

Байанай барахсан

Бэрсээхтээбит.

Дд

Дайаана Дууньалыын

Доѳотторун көрсүбүттэр,

Денистаах Даниллыын

Дуоһуйа дьаарбайбыттар.

Дьдь

Дьэдьэни дьэдьэнньиттэр

Дьаарбайа сылдьан булбуттар.

Дьиэлэригэр аҕалбыттар

Дьэдьэннээх күөрчэх сиэбиттэр.

Йй

Маайа хайаҕа, ыттыма,

Чыычаах уйатын тыытыма.

Айыы-айа буолуоҕун,

Уйа-хайа суох ытыаҕын.

Кк

Күн саһан көөчүктэнэр,

Куобахчаанныын оонньоһор.

Куобах саһар ойуурдаах.

Күлүк түһэр куруннаах.

Лл

Лаампа уотугар Лаанчык

Тынгырабын лаахтанар,

Лаафа лаах да, лаах

Олус аһыы сыттаах.

Мм

Мап-мааны моҕотой

Моттоллон олорор,

Мичээрдээн мытырыйар

Маанытыттан манньыйар.

Мин оонньуур мэкчиргэм,

Мап-мааны олбохтоох,

Минньигэс мичээрдээх,

Мэхээчэ диэн ааттаах.

Нн

Носорог муннугар муостаах,

Наһаа сымнаҕас майгылаах,

Носорогу уруһуйдуоҕум,

Ноннаҕа бэлэхтиэбим.

Н

Тиин, тиин, тиинчээним,
Тинилэбүэ кып-кырачаан,
Ол эрээри ингиирдээх,
Тиин күүстээх тинилэхтээх.

Нь нь

Ньургуйаана,Ньургуннуун
Ньургуһуннуу ойдулар,
Толоон, сыһыы ньууругар
Ньургуһуннаан үөрдүлэр.

Пп

Пингвин уолаттар
Парадтыы хаамсаллар,
Туора-маара ыстамматтар,
Бэрээдэги кэспэттэр.

Рр

Тимур тыаба тахсан
Туртаска түбэспитэ,
Туһахха иннибитин
Тута быыһаабыта.

Сс

Сайылыкпар сандааран,
Сардааналар тыллаллар,
Сахам сириң сайының
Симэх тигэ симииллэр.

Һ

Һэ-Һэ-Һээ эҺэ үөрдэ
Саас кэлэн уһугунна,
Оһуохайдыан баҕарда,
Доһотторун ыңырда.

Тт

Табабың харыстыыбың,
Туйахтарың ыраастыыбың,
Тибииттэн толлубат
Табабың таптыыбың.

Хх

Хаххан хара тыаҕа
Ханна озороруй?
Хабыс харанаҕа
Хайдах бултууруй?

Чч

Чы-чы-чы чыычаах,

Чо-чо-чо чоргуйар,

Ча-ча-ча чараас

Кынатын саратар.

Дифтоннар:

ЫА

Ыағыйабын ыламмын,

Ыллык суолу батыһыам.

Ырыа-тойук аргыстаах

Тыалы кылла ыллаһыам.

ИЭ

Биэ үүтүн испит оҕо

Иэдэстэрэ тэтэркэй,

Биэбэр эбиэс бэрсиеҕим

Сиэлин имэрийиэҕим.

УО

Уон саастаах Уоһук уол

Суон уоһа чорбоннуур,

Соккуойун сиэбэтэх,

Суоратын испэтэх.

ҮӨ

Үөткэ үөнү көрөммүн

Үөрэ, үөрэ үөмэбин,

Күөх үөнү үөттэн ылыам

Доџотторбор көрдөрүөм.

Кирии буквалар

Вв

Витя вишня аџалбыт,

Валя кыыска бэрсибит.

Вика вишняттан мапшыт

Витя уолга кыыһырбыт.

Ее

Енот, енот куотума,

Миигиттэн куттаныма,

Эйигин уруһуйдуом

Егор уолга көрдөрүөм.

Ёё

Ежик, ежик кэл манна,

Миигиттэн куттаныма.

Ежик ийэн ынгырар,

Ежик абан кэтэхэр.

Жж

Жирафа моонньун уһатан

Жора уолу одуулуур,

Жевачкаға ымсыыран

Өрө тыына тонхоннуур.

Зз

Зина зебра уруһуйдуур,

Зебра аатын толкуйдуур,

Зина эриэн зебралаах

Зонтик диэн ааттаах.

Фф

Фонтан уута ып-ыраас,

Фонтан уута сып-сылаас.

Бөбү ууга угума

Фонтаны киттитимэ.

Цц

Ийэм циркуль атыыласпыт,

Цирк аттынаабы маһаһынтан,

Циркуль сытыы инньэлээх

Арыт сүтэр идэлээх.

Шш

Шурик Шарик ытынаан

Шариктара элбэхтэр,

Энин араас өгнөөхтөр

Тыалга өрө мөхсөллөр.

Щщ

Щ дорҕоонноох щеткабыт

Маҕаһыыҥна элбээбит,

Сууйар-сотор щеткабыт

Туһалыыра кэнээбит.

Ъ -

ь -

Юю

Юлялыын юланан оонньуубут,

Юралыын ютубу көрөбүт.

Онтон таһырдыа тахсаммыт

Юнга буола оонньуубут.

Яя

Яна, Яшалыын тапсаллар,

Яндекс диэн тугун билэллэр.

Яхта арааһын көрдөөннөр

Интернет ситимин хаһаллар.

3. Дорҕоону сөпкө сангара үөрэтиигэ аналлаах хоһооннор

СИБЭККИ

Са-са-са, сардаана,

Си-си-си, сибэкки,

Сы-сы-сы, сыһыыга,

Сандаара үүммүтэ.

ЧЫЫЧААХ

Чы-чы-чы, чыычаах,

Чо-чо-чо, чооруос,

Ча-ча-ча, чараас

Чап-чараас кынаттаах.

ТИГЭЙИ

Ти-ти-ти, тигэйи,

Тиэ-тиэ-тиэ, тиэтэйэ,

Тиэ-тиэ-тиэ, тиэргэнтэн

Түннүккэ түспүтэ.